

Open brief:

Waarom nog minder boeken voor mensen met een leesbeperking?
Het lezen moet voor iedereen een basisrecht.

www.luisterpuntbibliotheek.be/iedereenkanlezen

Luisterpunt Iederéén
kan
lezen

Open brief: “Waarom nog minder boeken voor mensen met een leesbeperking? Is lezen niet voor iederéén een basisrecht?”

De recente besparingen binnen de Vlaamse overheid - Cultuur treffen de productie van toegankelijke boeken ongemeen hard: **de productiecapaciteit bij Blindenzorg Licht en Liefde vzw (BLL) en Transkript vzw samen wordt herleid tot een derde**. Voor lezers met een leesbeperking wordt het al beperkte aanbod dus nog aanzienlijk kleiner. We roepen op tot steun, want lezen is een recht, voor iederéén.

Toegankelijke boeken

Als bibliotheek voor mensen een leesbeperking dromen we van een wereld waarin elk boek en elk leesplatform voor iedereen toegankelijk is. Waarin wie slechtziend of blind is, of moeilijk een boek kan vasthouden, kan meepraten over dezelfde boeken als iedereen. Waarin kinderen met dyslexie met de ondersteuning van een Daisy-luisterboek boeken op hun leeftijdsniveau kunnen lezen en ontdekken dat lezen ook leuk kan zijn. Maar zover zijn we nog lang niet.

Luisterpunt bouwt al vele jaren aan een actuele, gevarieerde collectie toegankelijke boeken. Jaarlijks zetten de Vlaamse productiecentra ongeveer 900 boeken om naar Daisy-luistervorm en 110 naar braille, dankzij subsidies. Door afspraken met de Nederlandse collega's wordt een boek in ons taalgebied bovendien maar één keer omgezet, zo worden de middelen spaarzaam besteed. Zowel Daisy- als brailleboeken wisselen we uit.

En dan nog zijn de beschikbare toegankelijke titels slechts een fractie van wat op papier verschijnt, een klein deeltje van het ruime aanbod waar mensen zonder leesbeperking dagelijks én meteen uit kunnen kiezen.

Toch bouwden we doorheen de jaren een mooie en gewaardeerde collectie uit. Meer dan 25.000 lezers gebruiken het Luisterpuntaanbod, net als de lokale bibliotheken, vele scholen en zorgvoorzieningen die mensen met een leesbeperking bedienen. En elke dag ontdekken nog nieuwe mensen dat lezen tóch kan, ondanks hun leesbeperking.

“Ik luister al naar boeken sinds mijn twaalf jaar, ik las er zo al een 700-tal. Mijn voorkeur gaat uit naar non-fictie: boeken over persoonlijkheidsontwikkeling, reizen, sport enzovoort. Het brede aanbod van Luisterpunt opent mijn wereld en laat me toe om met anderen over boeken te praten.”

– Gino Verschuere, Luisterpuntlezer en voorzitter van de gebruikersraad

Vanaf 2027 (nog) minder toegankelijke boeken voor meer mensen met een leesbeperking

De Vlaamse overheid besliste om de subsidies van productiecentrum Blindenzorg Licht en Liefde vzw en Transkript vzw fors te verminderen. Concreet betekent dit voor onze lezers vanaf 2027:

- zo goed als geen nieuwe brailleboeken meer;
- het aantal nieuwe Daisy-luisterboeken met Vlaamse stem wordt bijzonder beperkt, mogelijk tot een derde van de vroegere productie;
- geen grote letterboeken meer van de titels die genomineerd zijn voor de Leesjury;
- het printen en verzenden van brailleboeken komt in het gedrang.

Minder boeken dus, voor een steeds ruimer wordende doelgroep van personen met een leesbeperking: het aantal slechtzienden en personen met een motorische beperking stijgt door de vergrijzing van onze bevolking, en ook steeds meer mensen met dyslexie, ADHD, autisme of andere vormen van neurodivergentie vinden de weg naar een aangepast boekenaanbod. Maar wat is een bibliotheek zonder nieuwe boeken?

Lezen is een basisrecht

Met de beslissing van de Vlaamse overheid om minder boeken toegankelijk te maken, wordt geraakt aan de gelijkwaardige toegang tot boeken en informatie als basisrecht. Aan een voorwaarde om jezelf te kunnen ontwikkelen en deel te kunnen nemen aan de samenleving, aan het recht om te genieten van prachtige verhalen en boeiende non-fictie.

We kunnen het belang van braille niet genoeg onderstrepen. Braille leren lezen en schrijven is voor blinde en slechtziende kinderen wat leren lezen en schrijven voor alle kinderen is: de toegangspoort tot geleterdheid. Alleen door braille weten blinden en slechtzienden hoe een woord wordt geschreven en hoe een zin is opgebouwd. Spelling, grammatica en interpunctie hoor je niet maar leer en weet je enkel door braille te voelen. Braille is cruciaal voor tekstbegrip en het taalgevoel. Er is simpelweg geen evenwaardig alternatief. En toch dreigt het aantal brailleboeken fors terug te vallen.

Luisterpuntbibliotheek moet gelukkig geen middelen inleveren, wat we uiteraard enorm waarderen. Maar we uiten onze bezorgdheid over de besparingen bij de productiecentra, de impact ervan op een toegankelijk boekenaanbod en de toegang tot informatie en cultuur voor de vele mensen met een leesbeperking in Vlaanderen.

Want onze missie luidt, vandaag misschien nog meer dan ooit: **Iederéén kan lezen!**

Oproep

Ben je zelf lezer bij Luisterpunt? Of gebruik je het aanbod binnen je bib, school, logopediepraktijk of zorgvoorziening? Ben je auteur en vind je het belangrijk dat je werk ook toegankelijk is voor mensen met een leesbeperking? Of sta je om een andere reden achter een inclusief, toegankelijk leesaanbod?

We bekijken momenteel de verdere stappen samen met de productiecentra - die deze brief mee ondersteunen -, maar je kan alvast mee een sterk signaal geven aan de buitenwereld:

- Betuig jouw steun met het formulier op www.luisterpuntbibliotheek.be/iedereenkanlezen
- Deel deze brief in je netwerk, op sociale media, ...
- Deel je eigen ervaringen met onze bibliotheek of deel een van onze vele getuigenisvideo's op www.luisterpuntbibliotheek.be/lezers-aan-het-woord

Alvast bedankt voor je steun!

Jan Rottier en Saskia Boets, codirecteurs Luisterpuntbibliotheek vzw

Gino Verschuere, voorzitter gebruikersraad

Caroline Demeulenaere, voorzitter Luisterpuntbibliotheek vzw

saskia.boets@luisterpuntbibliotheek.be - [+32 486 52 01 86](tel:+32486520186)